

**CUMHURİYET TARİHİNDE DEPREMLER VE
MALİ TEDBİRLER: EKONOMİK ETKİLER,
DÜNYA ÖRNEKLERİ VE AFETLERDE MALİ HUKUK**

**EARTHQUAKES AND FINANCIAL MEASURES IN THE
REPUBLICAN ERA: ECONOMIC IMPACTS, INTERNATIONAL
EXAMPLES, AND FISCAL LAW IN DISASTERS**

Prof. Dr. Ersan ÖZ *

Nesrin ALTINBAŞ **

Selçuk GÜLTEN ***

ÖZ

Bu çalışma, Türkiye Cumhuriyeti'nde meydana gelen büyük depremler sonrası alınan mali tedbirleri tarihsel bir perspektifle incelemektedir. Depremlerin ekonomik etkileri sadece fiziksel yıkımla sınırlı kalmayıp altyapı tahribatı, üretim kayıpları ve bütçe üzerindeki yük gibi unsurları da kapsamaktadır. Türkiye'de mali afet yöne-

* Pamukkale Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Maliye Bölümü Mali Hukuk Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi
ersanoz@pau.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-1847-8841

** Pamukkale Üniversitesi Maliye Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi
nesrin_altinbass@hotmail.com, ORCID ID: 0009-0002-3179-6366

*** Uluslararası Mali Danışman, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir
selcukgulten2@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0001-9926-7351

Prof. Dr. Ersan ÖZ
Nesrin ALTINBAŞ
Selçuk GÜLTEN

timî stratejilerinin yeterli olup olmadığı hususu değerlendirilmekte ve bu alanda kurumsal bir çerçeve oluşturulmasının gerekliliği üzerinde durulmaktadır. Cumhuriyet dönemi boyunca farklı depremlerde uygulanan mali politikalar arasında ek vergiler, afet fonları, kredi ertelemeleri ve vergi muafiyetleri gibi tedbirler bulunmaktadır. 1999 Marmara Depremi sonrasında zorunlu deprem sigortası uygulamasının getirilmesi, önemli bir yapısal reform olarak değerlendirilmektedir. 2023 Kahramanmaraş depremleri ise mali afet yönetiminin eksikliklerini bir kez daha ortaya koymuş, kapsamlı hukukî düzenlemeler ve ekonomik destek paketleri ile yönetilmeye çalışılmıştır. Çalışma, mali afet yönetiminin kurumsallaşması ve gelecekte afetlere yönelik planlı ve sistematik önlemler alınmasının gerekliliğini vurgulamaktadır. Ayrıca Türkiye'nin afet sonrası mali politikalarını Japonya, ABD ve Şili gibi ülkelerin yaklaşımlarıyla karşılaştırarak sigorta altyapısı, yerel yönetimlerin rolü ve teknolojik uygulamaların afet yönetimindeki önemi irdelenmektedir. Afet sonrası ekonomik kayıpların azaltılması için daha sürdürülebilir mali politikaların benimsenmesi önerilmektedir. Bu çalışmada aynı zamanda, deprem ve benzeri olağanüstü zamanlarda uygulanması muhtemel mali afet hukuku üzerine de kısa bir tartışmaya girilmesi hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Mali Tedbir, Afet Fonu, Mali Afet Yönetimi, Mali Afet Hukuku

ABSTRACT

This study examines the financial measures taken after major earthquakes in the Republic of Türkiye from a historical perspective. The economic impacts of earthquakes are not limited to physical destruction but also include infrastructure damage, production losses, and the burden on the budget. The study evaluates the adequacy of financial disaster management strategies in Türkiye and emphasizes the need to establish an institutional framework in this area. Financial policies implemented during various earthquakes throughout the Republican era included measures such as additional taxes, disaster funds, loan deferrals, and tax exemptions. The introduction of mandatory earthquake insurance after the 1999 Marmara Earthquake is considered a significant structural reform. However, the 2023 Kahramanmaraş earthquakes once again revealed the shortcomings of financial disaster management, and attempts were made to manage it through comprehensive legal regulations and economic support packages. The study emphasizes the need to institutionalize financial disaster management and implement planned and systematic measures for future disasters. Furthermore, by comparing Türkiye's post-disaster financial policies with those of countries such as Japan, the USA, and Chile, the im-

portance of insurance infrastructure, the role of local governments, and technological applications in disaster management are examined. It is recommended that more sustainable financial policies be adopted to reduce post-disaster economic losses. This study also aims to briefly discuss the financial disaster laws that may be applied in the context of earthquakes and similar emergencies.

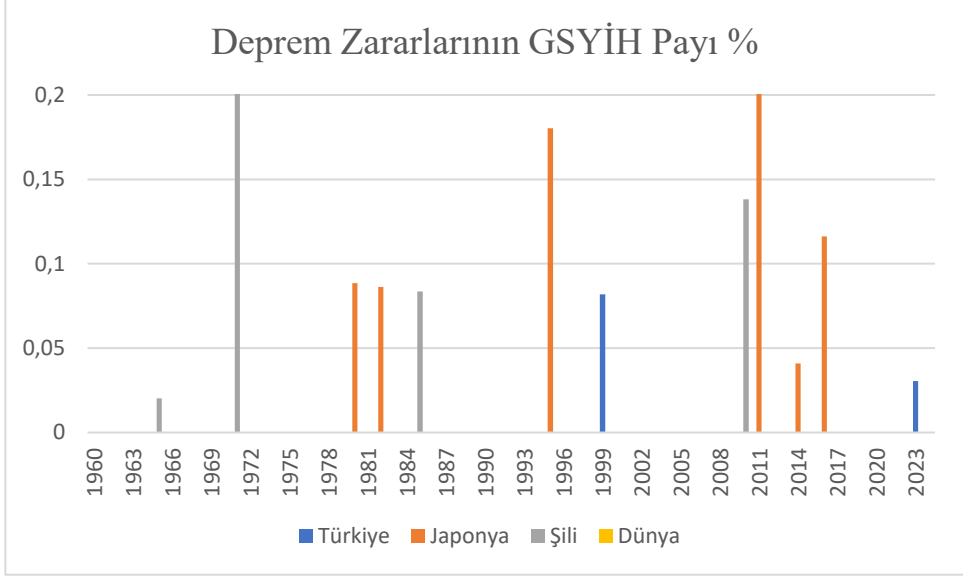
Keywords: Earthquake, Financial Measures, Disaster Fund, Financial Disaster Management, Disaster Fiscal Law

GİRİŞ

Afetler farklı zaman ve farklı bölgelerde günlük yaşamın akışını bozarak fiziksel, sosyal, ekonomik ve psikolojik olumsuzluklara sebebiyet veren olağan dışı gerçekleşen durumlardır. Bunlar; deprem, sel, yangın, kasırga, tsunami vb. olarak sıralanabilmektedir. Türkiye coğrafi konumu gereği aktif fay hatları üzerinde bulunmakta ve deprem riski yüksek ülkeler arasında yer almaktadır. Deprem, anlık kayıplardan daha çok, altyapının ciddi olarak hasar gördüğü, can ve mal kayıplarına, etkisi yıllarca süren psikolojik travmalara ve ekonomik kayıplara neden olan bütüncül yaklaşılması gereken bir olgudur. 1939 Erzincan, 1999 Gölcük ve 2023 Kahramanmaraş depremleri, Cumhuriyet döneminde yaşanan en büyük depremler olarak kabul edilmektedir. Yaşanan bu depremler Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarından itibaren büyük ekonomik maliyetlere katlanılmasına ve önemli sosyal dönüşümler yaşanmasına neden olmuştur.

Prof. Dr. Ersan ÖZ
Nesrin ALTINBAŞ
Selçuk GÜLTEN

Grafik1: Deprem Zararlarının GSYİH Payı (2025-Türkiye, Japonya, Şili, Dünya)

Kaynak: Dünya Bankası* verileri kullanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Şili, ABD ve Japonya, dünyadaki riskli fay hatları üzerinde yer alan ve sık sık afet yaşanan ülkelerdir. Bu çalışma Cumhuriyet tarihinde yaşanan büyük depremler ve diğer afetler sonrasında alınan mali tedbirleri ve afet yönetimini Şili, ABD ve Japonya ile karşılaştırarak analiz etmektedir. Çalışmanın sonucunda afet yönetiminde yerel yönetimlerin yetkilerinin artırılması, lojistik ve haberleşme sistemlerinin güçlendirilmesi, teknolojik gelişmelerin afet yönetimine entegre edilmesi ve halkın bilinçlendirilmesi gerekliliği gibi önerilere yer verilmiştir.

Türkiye maliye literatüründe “mali afet yönetimi” konusunu ele alan çalışmaların az olması, bu tarihsel perspektifi esas alan çalışmanın önemini arttırmaktadır. Üniversitelerde maliye alanında lisans ve lisansüstü programlarda “mali afet yönetimi” dersinin eklenmesi de

* <https://ourworldindata.org/natural-disasters#explore-data-on-natural-disasters> (Erişim Tarihi: 25.12.2025).

düşünülmesi gereken konular arasındadır. Çalışmada depremlerin gerçekleşmesinden sonra uygulanan mali tedbirler ve kurtarma uygulamaları değerlendirilecektir. Her deprem felaketinden sonra farklı tedbirler almak yerine, topyekûn planlı, programlı, koordineli hareket edebilmenin sağlayabileceği faydaların daha fazla olacağını ifade etmek mümkündür. Kurumsal hafıza oluşturmak, deprem ve deprem benzeri afetlerde alınacak mali tedbirleri önceden belirlemek ekonomik ve mali pek çok sorunu önceden giderebilir.

Çalışma konusu ile ilgili literatür incelendiğinde afet yönetiminde yerel idarelerin yetkilerinin artırılması gerektiği hakkında çalışmalar (Angın, 2024: 687-714; Baş, 2024: 2098-2116; Bayra, 2021: 1191-1206; Duruel, 2023: 2404-2418; Küçükyağcı, 2024: 237-255) görülmektedir. Aynı zamanda AFAD kurumunun daha etkin ve şeffaf olması gerektiğini konu alan çalışmalar (Avdar ve Avdar, 2021: 1-12; Yıldırım ve Saygın, 2024: 15-35) ile beraber afet yönetiminde teknolojinin mümkün mertebede aktif kullanılması gerektiğini konu alan çalışmalar (Coşkun, 2021: 61-80; Karaca, 2023: 1312-1331) da yer almaktadır.

Çalışmanın ilerleyen kısımlarında 1939 Erzincan, 1999 Gölçük ve 2023 Kahramanmaraş depremleri incelenecek, Japonya, Şili ve ABD ile kıyas yapılarak sonuç ve değerlendirme bölümü ile tamamlanacaktır.

LİTERATÜR

S. Emre Akdağ'ın (2002) "Mali Yapı ve Denetim Boyutlarıyla Afet Yönetimi" çalışmasında afetler sonrası oluşturulan geçici ve kalıcı yapılanmalar incelenmiş, mevcut mali kaynakların afet öncesi önlemler almaya uygun olmadığı gibi, büyük çaplı bir afette de yeterli olmadığı tespiti yapılmıştır. Ayrıca parçalı mali yapının denetimi güçleştirdiği de çalışmada ifade edilmektedir.

Prof. Dr. Ersan ÖZ
Nesrin ALTINBAŞ
Selçuk GÜLTEN

Bayra (2021) Japonya’da meydana gelen deprem ve sonrasında yaşanan tsunaminin etkilerini afet sonrası izlenen politikaları inceleyerek analiz etmiş ve Japonya’da afet yönetiminde yaşanan aksaklıkların bir deprem bölgesi olan Türkiye’de yaşanmaması adına gerekli hukuksal altyapının oluşturulmasını ve yerel yönetimlerin yetkilerinin genişletilmesini önermiştir.

Duruel (2023) 6 Şubat 2023 depremlerini Hatay üzerinden konu almıştır. Çalışmasında deprem gerçekleştikten sonra ilk müdahaleyi yerel yönetimlerin gerçekleştirdiğini dolayısıyla merkezi yönetimin yetersiz kaldığını dile getirerek afet yönetiminde afet öncesi tedbirlerin sistematik bir şekilde alınmasını ve yerel yönetimlerin yetkilerinin arttırılarak merkezi yönetim ile koordineli hale gelmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Baş (2024) afet yönetiminde belediyelerin kapasitelerinin yetersiz olduğunu saptamış, yetkilerinin genişletilmesi ve bütçelerinin arttırılması gerektiğini dile getirmiştir.

Angın (2024) 6 Şubat 2023 depremlerinin yönetiminde mülki idareler ve belediyelerin rolünü incelemiştir. Çalışmasında afet yönetiminde dönüşüm gerçekleştiğini ve iş birliğinin önemli yapıtaşlarını mülki idare ve belediyelerin oluşturduğunu açıklamıştır.

Küçükyağcı (2024) afet mücadelesinde yerel yönetimlerin rolünü Türkiye-Japonya karşılaştırması yaparak incelemiş ve çalışmasının sonucunda Japonya’da afet yönetiminde yerel yönetimlerin entegre bir şekilde faaliyet gösterdiğini, Türkiye’de ise merkezi bir yapı içinde bu süreçlerin ilerlediğini ortaya koymuştur. Bunun sonucunda yerel yönetimlerin yetkilerinin genişletilmesi, afet bütçesi oluşturulması gibi öneriler sunmuştur.

Anbarcı (2025) 1999 Gölcük Depremi ile 2023 Kahramanmaraş Depremlerinin etkilerini karşılaştırmalı olarak ele almış ve afet yönetimindeki eksiklik ve adaptasyonun zamanla iyileştiğini ortaya koymuştur.

I. 1939 ERZİNCAN DEPREMİ

Cumhuriyet'in kuruluşunun ardından, Türkiye'nin altyapı çalışmaları devam ederken, 1939 yılında tarihinin en yıkıcı depremlerinden biri olan Erzincan Depremi ile karşı karşıya kalınmıştır. 7,9 şiddetinde gerçekleşen depremde 32.968 kişi hayatını kaybetmiş ve 116.720 bina yıkılmıştır (Haçın, 2014: 40). Bu dönemde yaşanan kaynak eksikliği nedeniyle devlet, afet sonrası bütçe açıklarını kapatmak için özellikle vergilerde artışa gitmiştir. Bu kapsamda, hükümet belirli süreli ek vergiler uygulayarak gelir sağlama yoluna başvurmuştur. Milli yardım komitesi kurulmuştur. Depremi yaşadığı yıldan 18.03.1940 tarihine kadar toplanan yardım parası 156.617.710 liradır (Haçın, 2014: 58). Bu durum afet yönetiminde tedbirlerin yanı sıra yardımların da etkili olduğunu göstermektedir. Ayrıca 17 Ocak 1940 tarihinde 3773 Sayılı "Erzincan'da ve Erzincan Depreminden Müteessir Olan Mıntıklarda Zarar Görenlere Yapılacak Yardımlar Hakkında Kanun" çıkarılmıştır (Usta, 2021: 33).

Depremlerin oluşturduğu zararları en aza indirmek amacıyla Japonya, ABD ve İtalya'da yaşanan afetlerden sonra kendi mevzuatlarını oluşturmuşlardır. Türkiye de bu ülkelerin uygulamalarından yararlanarak 1944 tarihinde "Yer Sarsıntılarında Evvel ve Sonra Alınacak Tedbirler Hakkında Kanun" yürürlüğe sokulmuştur (Kıral, 2001: 12). Bu kanunun çıkarılma amacı; Erzincan Depremi gibi büyük yıkımların ardından devletin deprem riskine sistematik bir şekilde yaklaşma arzusudur ve Türkiye Cumhuriyeti'nde afet yönetimi konusunda ilk kapsamlı yasalardan biri olma niteliğini taşımaktadır. Ayrıca bu kanun ile

Prof. Dr. Ersan ÖZ
Nesrin ALTINBAŞ
Selçuk GÜLTEN

birlikte depremin “yönetilebilir bir risk” olduğu fikri filizlenmeye başlamıştır. Ancak denetim mekanizmalarının yetersizliği sebebiyle uygulamanın çoğunlukla yerel imkânlarla kalması, cezai yaptırımların zayıf olması ve teknolojik kapasitesinin yetersizliği bu kanunun uygulanmasında ve dayanıklı yapıların oluşturulmasında eksik kalan yönler olduğunu göstermektedir.

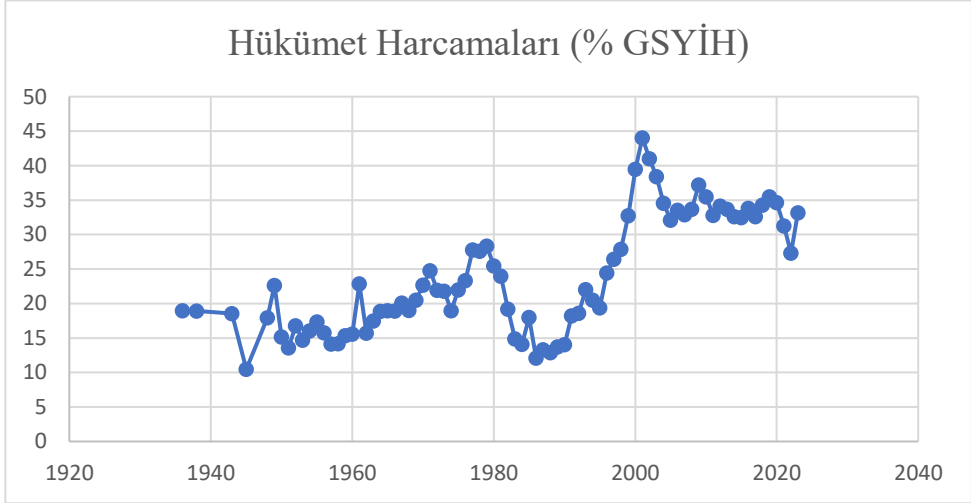
II. 1999 MARMARA DEPREMİ

17 Ağustos 1999’da Türkiye, tarihinin en büyük felaketlerinden biri olan Marmara Depremi ile karşılaşmıştır. 7,4 büyüklüğündeki bu deprem İstanbul ve çevresindeki illerde büyük can ve mal kayıplarına neden olmuştur. Bu depremde yaklaşık 17 bin kişi hayatını kaybetmiş, yaklaşık 23 bin kişi de yaralanmıştır (Dünya Bankası, 1999). 1999 depremi, Gölcük depremi, İzmit depremi, Marmara depremi olarak da bilinmektedir.

26 Kasım 1999 tarih ve 23888 sayılı Resmî Gazete’de “Tabii afet nedeniyle zarar gören çiftçi, esnaf ve sanatkâr, serbest meslek mensubu ve sanayi ve ticaret erbabı ile menkul ve gayrimenkul malları zarar gören gerçek ve tüzel kişilerin kredi borçlarının ertelenmesi ve bu kişilere yeni kredi açılması” hakkında karar yayımlanmıştır. Yine aynı gün yayımlanan mükerrer Resmî Gazete’de ise “17.8.1999 ve 12.11.1999 Tarihlerinde Marmara Bölgesi ve Civarında Meydana Gelen Depremi Yol Açtığı Ekonomik Kayıpları Gidermek Amacıyla Bazı Mükellefiyetler İhdası ve Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” yayımlanmıştır. Kamuoyunda “deprem vergileri” olarak bilinen ek gelir ve ek kurumlar vergisi, ek emlak vergisi, ek motorlu taşıtlar vergisi, özel iletişim vergisi, özel işlem vergisi ve diğer yükümlülükler getirilmiştir. Marmara Depremi Acil Yeniden Yapılandırma (MEER), Acil Deprem Kurtarma Kredisi (EERL), Acil Doğal Afet Yardımı gibi çoğunlukla geri ödemeli finansman kaynakları sağlanarak depremin etkileri hafifletilmeye çalışılmıştır (Dünya Bankası, 2007).

2003 yılında özel işlem vergisi Resmî Gazete’de (Sayı: 24988) yayımlanan “Gelir Vergisi Kanunu, Vergi Usul Kanunu, Kurumlar Vergisi Kanunu, Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu, 4306 Sayılı Kanun, 4481 Sayılı Kanun ve 4562 Sayılı Kanun’da Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” 4783 Sayılı Kanun ile kaldırılmış, buna karşılık özel iletişim vergisi ise kalıcı hale dönüştürülmüştür.

Grafik2: Türkiye Hükümet Harcamaları (1936-2023)

Kaynak: Dünya Bankası* verileri kullanılarak yazar tarafından oluşturulmuştur.

1999 Marmara Depremi Türkiye ekonomisinde hem ani bir daralma hem de kalıcı bir mali yük yaratarak ikili bir şok etkisine neden olmuştur. Üretim merkezlerini ve tedarik zincirlerini doğrudan etkileyerek ekonomik büyümeyi %3,05’e geriletmiştir. Devlet acil yardım ve yeniden inşa maliyetlerini karşılamak amacıyla olağanüstü harcamalar yapmak zorunda kalmış ve bu durum merkezi yönetim harcamalarının Gayri Safi Yurtiçi Hasılaya (GSYİH) oranını önceki yıla göre yaklaşık 5

* <https://ourworldindata.org/government-spending> (Erişim Tarihi: 02.01.2026)

Prof. Dr. Ersan ÖZ
Nesrin ALTINBAŞ
Selçuk GÜLTEN

puan arttırarak %32,74'e çıkarmıştır (Dünya Bankası, 2026). Bu harcamalar kamu maliyesini zorlayarak borç yükünü yükseltmiştir. Sonraki yıllarda inşaat maliyetleri artmış ve 2001 krizi sebebiyle ekonominin genelinde daralmalar görülmüştür. Depremin en çok vurduğu Kocaeli, Sakarya, Bolu ve Yalova illerinin GSYİH içindeki payı yaklaşık %7'dir. Dünya Bankası tahminlerine göre bu şehirlerde üretim ve hizmetin kademeli olarak normale dönmesi, ancak bir yıl sonra, 2000 yılının üçüncü çeyreğinde mümkün olabilecektir (Dünya Bankası, 1999). Bir diğer ifadeyle, birkaç saniyelik bu depremin ekonomik etkilerinin telafi edilmesi bile en az 1 yıl gibi bir zamanı gerektirmektedir.

Afet sigortası, doğal afetlerin ekonomik etkilerini hafifletmek ve toplumun dayanıklılığını artırmak için kritik bir araç olarak görülmektedir. Marmara Depremi sonrası devlet, doğal afetlere karşı sigorta sistemini güçlendirme kararı alarak 2000 yılında 587 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile **Doğal Afet Sigortaları Kurumunu (DASK)** kurmuştur. Kurumun temel amacı, konutların deprem ve depremden kaynaklanan yangın, infilak, tsunami ve yer kayması gibi ikincil risklere karşı sigortalanmasını sağlamak ve toplumsal mali dayanıklılığı artırmaktır. Zorunlu deprem sigortası uygulaması, bireylerin ve toplumun maddi zararlarını asgariye indirmek ve devletin afet sonrası bütçe yükünü hafifletmek için önemli bir mekanizma sunmaktadır (DASK, 2026). DASK'ın Marmara depremi üzerine etkileri incelendiğinde; afetin yükü sigorta ve deprem arasında paylaşılmış, devletin bütçesi ve dış krediler üzerindeki baskıyı azaltmıştır. Ancak o dönemde sadece konutları kapsamı eleştirilen noktalardan biridir; çünkü işyerleri fabrikalar gibi büyük tesisler ekonominin ana hatlarını oluşturduğu için bu tesislerin de zorunlu deprem sigortası kapsamına alınması gerekirdi.

III. 2023 KAHRAMANMARAŞ DEPREMİ

7.6 ve 7.4 büyüklüğü olan peş peşe yaşanan iki deprem Cumhuriyet tarihinin en çok ölüme yol açan depremi olarak kayda geçmiştir. Yaşanan bu olay 11 ili doğrudan etkileyerek büyük bir yıkıma neden olmuş ve ülke ekonomisi üzerinde önemli baskılar yaratmıştır. Bu depremde 50 bin 783 kişi hayatını kaybetmiş, aynı zamanda 107 bin 204 kişi de yaralanmış bulunmaktadır.

Depremde yakınları vefat edenlere 100.000,00 TL, yıkık veya hasarlı binalardan eşyasını alamayanlara Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı 30 bin TL, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) ağır hasarlı binaların ev sahiplerine karşılıksız 13 bin TL, ağır hasarlı binaların kiracılarına ise 5 bin TL yardım yapmıştır. Depremzedelere defaaten acil ihtiyaçları için 15.000,00 TL karşılıksız destek verilmiştir. Ayrıca başka illere taşınmak isteyen depremzedelere, 15.000,00 TL taşıma masraflarına yönelik karşılıksız destek verilmiştir. Ev sahibi olup depremde evi hasar görenlere 1 yıl süreyle aylık 5.000,00 TL, kiracı olanlara ise aylık 2.000,00 TL olmak üzere kira yardımı yapılmıştır. Depremzedelerin kredi ve kredi kartı borçları 6 ay süreyle ertelenmiş, kredi limitleri 2 kat arttırılmıştır. Depremden zarar gören üreticilerin T.C. Ziraat Bankası ve Tarım Kredi'ye olan borçları bir yıl süreyle ertelenmiştir. 08 Şubat 2023 Tarihli ve 32098 Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 6785 Sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile "Anayasanın 119 uncu maddesi ile 2935 Sayılı Olağanüstü Hal Kanunu'nun 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Osmaniye ve Şanlıurfa İllerinde 8.2.2023 Çarşamba Günü saat 01.00'dan itibaren 3 ay süreyle Olağanüstü Hal ilan edilmiştir". 09 Şubat 2023 Tarihli ve 32099 Sayılı Mükerrer Resmî Gazete "6.2.2023 Tarihinde Meydana Gelen Deprem Afetleri Nedeniyle Ortaya Çıkan İhtiyaçların Karşılanması

Prof. Dr. Ersan ÖZ
Nesrin ALTINBAŞ
Selçuk GÜLTEN

sına Yönelik Olarak, 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22'nci maddesi Kapsamında Doğrudan Temin Yoluyla Yapılacak Alımlarda Uygulanacak Parasal Limitlerin Artırılması Hakkında" Cumhurbaşkanlığı kararı yayımlanmıştır. 10 Şubat 2023 Tarihli ve 32100 Sayılı Resmî Gazete'de "1354 Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Osmaniye ve Şanlıurfa illerinde 3 ay süreyle Olağanüstü Hal ilan edilmesine dair "TBMM Kararı yayımlanmıştır. 11 Şubat 2023 Tarihli ve 32101 Sayılı Mükerrer Resmî Gazete "120 Nolu Olağanüstü Hal Kapsamında Yargı Alanında Alınan Tedbirlere İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi" yayımlanmıştır. Böylece deprem bölgesinde dava açma, icra takibi, iflas takipleri, konkordato işlemleri durdurulmuştur. 13 Şubat 2023 Tarihli ve 32103 Sayılı Resmî Gazete'de "121 Nolu Olağanüstü Hal Kapsamında Sağlık Alanında Alınan Tedbirlere İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi" yayımlanmış, mobil eczane, tıbbi cihaz satış merkezi, optikçi, protez ve ortez merkezi, diş protez laboratuvarı faaliyet izinlerinin valilik tarafından verilebilmesi imkânı getirilmiştir. 14 Şubat 2023 tarihli ve 32104 sayılı Mükerrer Resmî Gazete'de "6.2.2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremler Nedeniyle Zarar Gören Bazı İllerdeki Esnaf ve Sanatkârların, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketince Düşük Faizli Kredi Kullandırılmasına İlişkin Kararlar Kapsamındaki Kredi Borçlarının Ertelenmesine Dair Karar (Karar Sayısı: 6789)" ve "Mal ve Hizmetlere Uygulanacak Katma Değer Vergisi Oranlarının Tespitine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar (Karar Sayısı: 6790)" yayımlanmıştır. Prefabrik yapı ve konteynerler için 31.12.2023 tarihine kadar KDV oranının %1 olarak uygulanması kararlaştırılmıştır. 15 Şubat 2023 Tarihli ve 32105 Sayılı Resmî Gazete'de "122 Nolu Olağanüstü Hal Kapsamında Kamu Personeline İlişkin Alınan Tedbirlere Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi" yayımlanmıştır. 17 Şubat 2023 Tarihli ve 32107 Sayılı Resmî Gazete'de "124 Nolu Olağanüstü Hal Kapsamında Banka-

lar ve Konsolide Denetime Tâbi Kuruluşlarca Yapılacak Bağış ve Yardımlara İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” ve “6808 Nolu 6.2.2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremler Nedeniyle Zarar Gören İllerdeki Yetiştiricilere Yem Desteği Verilmesine İlişkin Karar” yayımlanmıştır. 22 Şubat 2023 Tarihli ve 32112 Sayılı Resmî Gazete’de “6816 Nolu 6.2.2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremler Nedeniyle Zarar Gören Bazı İllerdeki Tarımsal Üreticilerin, T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerince Düşük Faizli Kredi Kullandırılmasına İlişkin Kararlar Kapsamındaki Kredi Borçlarının Ertelenmesine Dair Karar” ve “125 Nolu Olağanüstü Hal Kapsamında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Alanına İlişkin Alınan Tedbirlere Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” yayımlanmıştır. Deprem felaketinde işyerini kaybeden işçilere kısa çalışma ödeneği verilmesi imkânı getirilmiştir. 23 Şubat 2023 Tarihli ve 32113 Sayılı Resmî Gazete’de “6831 Nolu 6.2.2023 Tarihinde Kahramanmaraş İlinde Meydana Gelen Depremler Nedeniyle Adana, Adıyaman, Diyarbakır, Elazığ, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Osmaniye ve Şanlıurfa İlleri ile Sivas İlinin Gürün İlçesinde Oluşan Mücbir Sebebe İstinaden, 7256 Sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ve 7326 Sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunda Yer Alan Taksit Ödeme Sürelerinin Yeniden Belirlenmesine Dair Karar” yayımlanmıştır. Deprem nedeniyle vergi uygulamaları için Van depremine benzer mücbir sebep uygulaması getirilmiştir. 24 Şubat 2023 Tarihli ve 32114 Sayılı Resmî Gazete’de “126 Nolu Olağanüstü Hal Kapsamında Yerleşme ve Yapılaşmaya İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” ile “6862 Nolu 6.2.2023 Tarihinde Meydana Gelen Deprem Afetleri Nedeniyle Ortaya Çıkan İhtiyaçların Karşılmasına Yönelik Olarak, 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 22’nci Maddesi Kapsamında Doğrudan Temin Yoluyla Yapılacak Alımlarda Uygulanacak

Prof. Dr. Ersan ÖZ
Nesrin ALTINBAŞ
Selçuk GÜLTEN

Parasal Limitlerin Artırılması Hakkındaki Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar” yayımlanmıştır. 03 Mart 2023 Tarihli ve 32121 Sayılı Resmî Gazete’de “1357 Kahramanmaraş Merkezli Depremlerin Sonuçlarının Tüm Yönleriyle Araştırılması, Depreme Dirençli Yapı Stokunun Oluşturulması ve Kentsel Dönüşüm Uygulamalarının Etkinliğinin Artırılması İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Bir Meclis Araştırması Komisyonu Kurulmasına Dair Karar” yayımlanmıştır. Ayrıca aynı Resmî Gazete’de “Olağanüstü Hal Kapsamında Kamu Alımları, Alacakları ve Sosyal Tesislerine İlişkin Bazı Tedbirlerin Alınması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 127), Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirlerin Alınması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 128), -- Olağanüstü Hal Kapsamında Yükseköğretim Alanında Alınan Tedbirlere İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 129), -- Olağanüstü Hal Kapsamında Sosyal Hizmetler Alanında Alınan Tedbirlere İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 130) ve Olağanüstü Hal Kapsamında Eğitim Alanında Alınan Tedbirlere İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 131)” yayımlanmıştır. Deprem bölgesindeki öğrencilerden sınav ücreti ve öğrenci harcı alınmaması, barınma iase giderlerinin karşılanması kararlaştırılmıştır. 09 Mart 2023 Tarihli ve 32127 Sayılı Resmî Gazete’de “Yapı Sahipleri ile Yapı Denetimi Hizmet Sözleşmesi İmzalayacak Yapı Denetim Kuruluşlarının Elektronik Ortamda Belirlenmesine İlişkin Usul ve Esaslara Dair Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ” yayımlanmıştır. 10 Mart 2023 tarihli ve 32128 sayılı Resmî Gazete’de “Olağanüstü Hal Kapsamında Deprem Sebebiyle Yerleşim Yerini Değiştiren Kişilerin Haklarının Korunmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 133)” yayımlanmıştır. Deprem nedeniyle ikamet adresini değiştirenlerin haklarının saklı kaldığı hükme bağlanmıştır. Deprem bölgesindeki ticaret sicil

harçlarının, oda belge ücretlerinin alınmaması, ölenlere verilen avansların ise geri istenmemesi kararlaştırılmıştır.

Tablo 1: Nakdi Destekler

Yakınları vefat edenlere (TL)	Yıkık veya hasarlı binalardan eşyasını alamayanlara (TL)	Ağır hasarlı binaların ev sahiplerine (TL)	Ağır hasarlı binaların Kiracılarına (TL)
100.000,00	30.000,00	13.000,00	5.000,00
Depremzedelere defaten acil ihtiyaçları için	Depremzedelere başka illere taşınmak isteyenlere	Ev sahibi olup depremde evi hasar görenlere 1 yıl süreyle aylık	Kiracı olup depremde evi hasar görenlere 1 yıl süreyle aylık
15.000,00	15.000,00	5.000,00	2.000,00

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır.

Tablo 1’de yukarıda açıklanan mevzuat çerçevesinde depremzedelere karşılıksız olarak verilen nakdi destekler gösterilmiştir. Tablonun incelenmesinden nakdi desteklerin yeknesak olmadığı, ev sahibi, kiracı olma durumu gibi depremzedelerin şahsi, ailevi, taşınma isteği gibi durumları dikkate alınarak tespit edildiği görülmektedir.

Prof. Dr. Ersan ÖZ
Nesrin ALTINBAŞ
Selçuk GÜLTEN

Tablo 2: Gayri Nakdi Destekler

Ertelemeler	Olağanüstü Hal	Vergi Avantajları	Diğer
Kredi ve kredi kartı borçları 6 ay süreyle	3 ay süreyle	Prefabrik yapı ve konteynerler için 31.12.2023 tarihine kadar KDV oranının %1 olması	Zarar Gören İllerdeki Yetiştiricilere Yem Desteği Verilmesi
T.C. Ziraat Bankası ve Tarım Kredi'ye olan borçları bir yıl süreyle	Böylece deprem bölgesinde dava açma, icra takibi, iflas takipleri, konkordato işlemleri durdurulmuştur	Mücbir Sebep Uygulaması getirildi	İşyerini kaybeden işçilere kısa çalışma ödeneği verilmesi
Esnaf ve Sanatkarların, Türkiye Halk Bankası Anonim Şirketine Düşük Faizli Kredi Kullanılması			Deprem bölgesindeki ticaret sicil harçlarının, oda belge ücretlerinin alınmaması, ölenlere verilen avansların ise geri istenmemesi

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır.

Tablo 2’de depremzedelere yapılan gayri nakdi destekler incelenmiş, bu kapsamda kredi ertelenmesi, vergi borçlarının ödenmesinin ertelenmesi, ek kredi kartı limiti tahsis edilmesi, bazı ücretlerin alınmaması, icra takiplerinin durdurulması gibi alanlarda mevzuat düzenlemeleri yapıldığı ifade edilmiştir.

12 Mart 2023 tarih ve 32130 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 7440 Sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile depremzedelere yönelik bazı hükümler getirilmiştir.

Tablo 3: Depremzedelere 7440 Sayılı Kanun’la Getirilen Kolaylıklar

31/7/2023 tarihine kadar Ücret veya Harç Alınmaması	31/7/2023 tarihine kadar Sicil Gazetesi İlan Ücreti Alınmaması	Depremzedelerden Alacaklı Olanlara Karşılık Ayırma İmkânı	Bazı Vergilerin Silinmesi
Aynı il sınırları içindeki tescil, tadil ve terkin işlemleri ile sicil tasdiknamesinden	Tescil, tadil ve terkin işlemlerine ilişkin ilanlardan	Gelir ve kurumlar vergisi yönünden mükellefiyet kaydı bulunan kişilerden veya yerleşim yeri bu yerlerde olan gerçek kişilerden ya da kuruluş ve faaliyet yeri bu yerlerde bulunan kurumlar vergisi mükellefiyeti olmayan teşekküllerden alacağı bulunan mükellefler	Emlâk vergisi, taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı payı, çevre temizlik vergisi ve motorlu taşıtlar vergisi ile bu alacaklara ilişkin vergi cezası, gecikme faizi, gecikme zammı

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır.

Prof. Dr. Ersan ÖZ
Nesrin ALTINBAŞ
Selçuk GÜLTEN

Tablo 4'ün incelenmesinden harç ve ilan ücreti alınmaması, emlâk vergisi, çevre temizlik vergisi ve motorlu taşıtlar vergisi gibi vergilerin terkin edilmesi, depremzedelerden alacağı olan firmalara karşılık ayırma kolaylığı getirilmesi gibi ek mevzuat düzenlemeleri yapıldığı görülmektedir.

Tablo 4: 7440 Sayılı Kanun'la Getirilen Ek Mali Yükümlülükler

%5 Ek Vergi	%10 Ek Vergi	%15 Ek Vergi
Vergi yükü taşıdığı tevsik edilen istisna kazançlar üzerinden %5 oranında,	Kurumlar vergisine tabi matrahları üzerinden, dönem kazancı ile ilişkilendirilmeksizin %10 oranında,	5520 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde düzenlenen istisna ile yurt dışından elde edilen ve en az %15 oranında

Kaynak: Yazarlar tarafından hazırlanmıştır.

Tablo 4'ün incelenmesinden anlaşıldığı üzere, kurumlar vergisi mükelleflerinin bazılarına %10, bazılarına %15 gibi farklı oranlarda ek vergi yükümlülüğü getirilmiştir. 12 Mart 2023 tarih ve 32130 sayılı Resmî Gazete'de "Olağanüstü Hal Kapsamında Bölgesel Kalkınma ile Yatırım Teşviklerine İlişkin Alınan Tedbirlere Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 134)" ve "Olağanüstü Hal Kapsamında Tarım Alanında Alınan Tedbirlere İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 135)" ile "Olağanüstü Hal Kapsamında Sanayi İşyerlerine İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 136)" yayımlanmıştır. Depremzedelere hayvan ve şeker yardımı yapılması, yatırım belgelerinde kolaylık sağlanması, sanayicilerin afet zararlarının giderilmesine yönelik düzenlemeler yapılmıştır. 21 Mart 2023 Tarihli ve 32139 Sayılı Resmî Gazete'de "6974 Nolu 6/2/2023 Tarihinde Meydana Gelen Depremler Nedeniyle Zarar

Gören Bazı İllerdeki Tüketicilerin Elektrik ve Doğal Gaz Tüketimlerine Yönelik Tahakkuk ve Tahsilat İşlemlerinin Ertelenmesine Dair Karar” yayımlanmıştır. Depremzedelerin elektrik ve doğalgaz faturalarının ertelenmesi sağlanmıştır. 21 Mart 2023 Tarihli ve 32139 Sayılı Resmî Gazete “7441 Afet Yeniden İmar Fonunun Kurulması Hakkında Kanun” yayımlanarak Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı, tüzel kişiliği haiz özel bir fon kurulmuştur.

Kahramanmaraş ve çevresindeki 10 ili kapsayan depremde bu kadar çok düzenleme yapılmasının temel nedeni deprem felaketinin büyüklüğü, çok geniş bir alanı kapsamasıdır. Depremin etkisi yaklaşık 104 milyar dolar olarak görülmüş, buna karşılık mali yönden yapılması gereken pek çok hukuksal düzenleme ve mali tedbir olduğu anlaşılmıştır (Euronews: 2023).

Tablo 5: 2023 Kahramanmaraş Depremi ile Şekillenen Ekonomi

Yıl	Kamu Harcamaları/GSYİH (%)	GSYİH Büyüme Oranı (%)
2022	27.33	5.44
2023	33.18	5.04
2024	10.26	3.32

Kaynak: Dünya Bankası* (2026)

* Dünya Bankası verileri kullanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur. <https://ourworldindata.org/government-spending> (Erişim Tarihi: 02.01.2026).

Prof. Dr. Ersan ÖZ
Nesrin ALTINBAŞ
Selçuk GÜLTEN

2023 yılındaki deprem felaketi Türkiye ekonomisini derinden etkilemiştir. Tablo 5'in incelenmesinden de görüleceği üzere, 2022 yılında kamu harcamalarının GSYİH büyümesine oranı hali hazırda yüksek olan %27,33 iken, afetin meydana geldiği 2023 yılında bu oran acil müdahale ve yeniden inşa maliyetleriyle %33,18'e yükselmiştir. 2024 yılında harcamalar gerilemekle beraber, yüksek seviyelerde seyretmektedir. Tablo 5'te ayrıca yer alan GSYİH büyümesinde yıldan yıla gözlemlenen düşüş eğilimi de depremin hem mali yükünün büyüklüğünü hem de büyüme üzerindeki baskılayıcı etkisini göstermektedir. Aynı zamanda 2023 Kahramanmaraş depreminde DASK'ın beklentileri karşılamadığına şahit olunmuştur. Depremden etkilenen 10 ilde Zorunlu Deprem Sigortası kapsamındaki konut oranı ortalama %49 seviyesindedir (Dünya Gazetesi: 2023). Bölgedeki düşük sigortalılık oranlarının nedenleri, bölgede kaçak yapılanma veya ruhsatsız konutlar, hisseli tapu ve miras yoluyla elde edilen konutların tescilinin yapılması, abonelik ve tapu işlemleri yapıldıktan sonra poliçelerin yenilenmelerinin denetim yetersizliği, tapu kayıtları ile belediyelerin adres veri tabanları arasındaki uyumsuzluklar ve toplumun afet sonrasında sosyal ağlara olan inanç ve güveni olarak sıralanabilmektedir (SBB Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Raporu, 2023, 121-137). Düşük sigortalılık oranı hasarın ancak bir kısmını karşılamasına neden olmuş ve devlet bütçesine ağır bir yük oluşturmuştur. Japonya'daki gibi afet zamanlarında büyük şirketlerin çökmemesi için devletin reasürans sağlama sistemi uygulaması, Şili'deki gibi sigorta mevzuatı ile banka kredileri arasındaki uyum sağlanması, sigortasız konutlar için kredi kullandırılmaması sigortalılığı arttırıcı etki yapabilir. Ayrıca ABD'deki FEMA gibi sigortası olanlara ek destek verilerek, teşvik edici bir faktör daha meydana getirilebilir.

Kahramanmaraş Depremi sonrasında, Türkiye uluslararası topluma yardım çağrısında bulunmuş ve birçok ülkeden gelen yardımlarla acil durum müdahalesi gerçekleştirilmiştir. Bu süreç, Türkiye'nin afet

sonrası yeniden yapılanma sürecine önemli katkılar sağlamış ve uluslararası iş birliklerinin önemini vurgulamıştır.

Cumhuriyet tarihinde gerçekleşen büyük deprem felaketlerinden sonra yapılan yardımlar, alınan mali önlemler, depremzedelere sağlanan vergisel avantajlar incelendiğinde ilk bakışta aralarında bir yeknesaklık olmadığı ifade edilebilir. Mali afet yönetimi alanında çalışmaların artması ile afetler karşısında atılacak mali adımların önceden belirlenmesi, standart hale getirilmesi ve hızlı hareket edilebilmesi mümkün olacaktır.

IV. TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NDE MALİ AFET YÖNETİMİNE BAKIŞ

Etkili bir afet yönetiminin başarısı, bu alana ayrılan finansal kaynakların yeterliliği ile doğrudan orantılıdır (Akdağ, 2002: 73). Türkiye Cumhuriyeti'nde depremlerden sonra yapılan mali uygulamalar aşağıda gösterilmiştir.

Prof. Dr. Ersan ÖZ
Nesrin ALTINBAŞ
Selçuk GÜLTEN

Şekil 1: Türkiye Cumhuriyeti Deprem Sonrası Mali Uygulamaları

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 1 incelendiğinde deprem gibi afetlerden sonra kaynak bulmak için akla ilk gelen uygulamanın ek vergi almak olduğu görülmektedir. Daha sonra yeni vergi ihdas etmek, bütçe ile ilgili çözümler geliştirmek, fonları kullanmak tercih edilmektedir. Bağış ve yardım kampanyaları ise Cumhuriyet öncesi dönemde de başvurulmuş bir yöntemdir. Yapılan çalışmalar iyi niyetli, o an için depremzedelerin ihtiyaçlarını hızlıca karşılama isteği açısından kıymetli olsa da birbirinden kopuk çalışmalar koordinasyon eksikliği meydana getirmektedir. Ayrıca her felaketten sonra farklı uygulamalara gitmek, mali kaynakların verimli kullanılması noktasında sorunlara yol açabilmektedir. Türkiye'nin tarihsel deneyimleri, bu tür olayların yalnızca müdahale gerektiren durumlar olmadığını, aynı zamanda önleyici politikaların geliştirilmesi gerektiğini de göstermektedir. Depremzedelerin o günkü mali sorunlarını çözümlmek üzere getirilen bu uygulamalarda bir bilimsel yaklaşım getirilmesi, koordinasyon sorunlarını ortadan kaldıracaktır.

Deprem ve benzeri olağanüstü zamanlar için mali afet yönetimi ve belki de şimdiden planlanacak bir mali afet fonu özel bir kamu politikası olarak üretilebilir. Mali afet yönetimi ile sahip olunan sınırlı mali kaynaklar, en üst kamusal faydayı sağlayacak bir şekilde kullanılabilir. Mali afet yönetimi felaketin yaşandığı ilk andan atılacak adımları önceden planlayacağından, mali uygulamaların verimliliğini en üst düzeye taşıyacak, mevzuatın bu anlamda önceden düzenlenmesine katkı sağlayacaktır. Örneğin afet tahvili uygulaması gibi nispeten yeni finansal kaynaklar oluşturulabilir (Öztürk, 2019: 1-108). Bu tip yeni finansman modellerinin mali afet yönetimi çalışmaları içerisinde üretilmesi mümkün olabilir. Böylelikle enflasyonist ortamda, yaşanacak afetlerde, bütçeden bir anda harcama yapılması önlenecek, dolayısıyla yüksek bütçe açıkları oluşmayacaktır. Yüksek risk priminin afet sonrası ihtiyaç duyulan kredilerin faizlerini yükseltmesi gibi nedenlerle

Prof. Dr. Ersan ÖZ
Nesrin ALTINBAŞ
Selçuk GÜLTEN

ortaya çıkabilecek mali olumsuzlukları, afet tahvilleri minimize edecektir. Bütçe üzerinde afet harcamalarının büyüklüğü azalacak, elde edilen bu fonlarla, konut ve altyapı güçlendirmeleri yapılabilecektir. Norveç örneğinde olduğu gibi mali afet fonu da, potansiyel afetlerde bir emniyet supabı olarak uygulamaya konulabilir.

V. ULUSLARARASI ÖRNEKLER İLE TÜRKİYE’NİN AFET MALİ POLİTİKALARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Türkiye, doğal afetler karşısında geliştirdiği mali politikalar ve uygulamalarla dikkat çekse de dünya genelinde farklı ülkelerin benzer durumlarla nasıl başa çıktığına dair önemli örnekler bulunmaktadır.

Japonya sıkça karşılaştığı doğal afetler karşısında geliştirdiği kapsamlı stratejilerle tanınmaktadır. 2011 yılında meydana gelen 9,0 büyüklüğündeki deprem ve ardından yaşanan tsunami sebebiyle çok büyük hasarlar almış ve nükleer bir kaza yaşanmasına sebep olmuştur (Bayra, 2021: 1192). Yaşanan bu olayda eksiklikler gün yüzüne çıkmış ve tekrar hukuksal düzenlemeler yapılmıştır. Ülke özellikle deprem riskine karşı, sürekli bir hazırlık içindedir. Böylece afet sonrası müdahale ve yeniden yapılandırma süreçlerinde etkin bir yönetim anlayışı benimsenmektedir. Japonya’nın “Afet Yönetim Yasası”, yerel ve merkezi hükümetlerin iş birliği içinde çalışmasını sağlayarak hızlı müdahale ve kaynakların etkin kullanımını mümkün kılmaktadır. İlgili mevzuatla birlikte afet yönetiminin tüm aşamalarını (müdahale, iyileştirme ve yeniden yapılanma) kapsayan entegre sistemler kurulmuştur. Afet hazırlık yatırımları; erken uyarı sistemleri, risk haritalama, tahliye planlaması ve düzenli eğitimler gibi çok boyutlu uygulamalara evrilmiştir. Yasal düzenlemelerle yerel yönetimlere önemli sorumluluklar devredilmiştir. Ulusal planlara uygun yerel eylem planlarının hazırlanması, toplumsal katılımın sağlanması ve risk iletişimi gibi temel görevler yerel aktörlere verilmiştir (Ranghieri and Ishiwatari, 2014: 10). Oluşturulan yasalar sonucunda zemin araştırmaları zorunlu kılınmış,

“Konut Kalite Güvencesi Teşvik Yasası”nın da yürürlüğe girmesiyle birlikte “Konut Performansı Etiketleme Sistemi” oluşturulmuş ve konut performansının birleşik standartlar temelinde değerlendirilmesi ve karşılaştırılması mümkün hale gelmiştir (Nurcan, 2023). Afet sigortası sisteminin yaygın olması Japonya’nın doğal afet sonrası toparlanma sürecini hızlandırmaktadır. Ayrıca devlet her yıl afet tatbikatları düzenleyerek halkın afet bilincini artırmakta ve toplumsal dayanışmayı teşvik etmektedir.

Tablo 6: Japonya GSYH Verileri

Yıl	GSYH Büyüme Oranı (%)	Açıklama
2010	4.2	Deprem öncesi
2011	-0.1	Tohoku Depremi ve Tsunami'nin yaşandığı yıl
2012	1.5	Yeniden yapılanma çalışmaları
2013	2.0	Yeniden yapılanmanın devam etmesi ve hükümetin teşvik paketleri

Kaynak: Uluslararası Para Fonu; 2014 Raporu

ABD doğal afetler sonrası federal, eyalet ve yerel yönetimlerin iş birliği içinde çalıştığı bir afet yönetim sistemine sahiptir. Federal hükümetin afet yönetim sürecindeki aktif rolü Federal Acil Durum Yönetim Ajansı (FEMA) tarafından koordine edilmektedir. FEMA afet yönetiminde, önceden planlama, kriz anında ise müdahale ve uzun vadeli

Prof. Dr. Ersan ÖZ
Nesrin ALTINBAŞ
Selçuk GÜLTEN

yeniden yapılanma süreçlerini kapsayan bir yaklaşım benimsemektedir. FEMA afet öncesi hazırlık aşamasında toplumların dirençliliğini artırmayı hedefleyen politikalar geliştirmektedir. Bu çerçevede erken uyarı sistemlerinin kurulması, toplumsal bilinçlendirme kampanyalarının düzenlenmesi ve afet risklerini azaltmaya yönelik projelerin desteklenmesi gibi faaliyetler yürütülmektedir. Afet sırasında ise lojistik destek, barınma ihtiyaçlarının karşılanması, tıbbi müdahale ve iletişim altyapısının yeniden sağlanması gibi görevleri yerine getirmektedir. FEMA ayrıca afet sonrası yeniden yapılanma ve toparlanma sürecinde zarar gören bölgeler için finansal kaynaklar sağlamaktadır. ABD’de afet yönetiminde federal ve eyalet hükümetleri arasında sıkı bir koordinasyon bulunmaktadır. FEMA eyalet ve yerel yönetimlerle iş birliği içinde çalışarak her bölgenin ihtiyaçlarına özel çözümler sunmaktadır. Afet sonrası müdahale için oluşturulan fonlar afetin büyüklüğüne, etkilenen nüfusa ve ekonomik kayıplara göre dağıtılmaktadır. Bu, farklı eyaletlerin kendi koşullarına göre uyarlanmış yardım almasını sağlamaktadır. ABD’nin afet yönetim sistemi federal hükümetin geniş kaynaklara sahip olması ve özel sektörle güçlü iş birliği yapması sayesinde genellikle hızlı ve etkili çözümler sunmaktadır. Ancak bu sistem bazı durumlarda koordinasyon sorunları nedeniyle eleştirilmiştir. Örneğin 2005 yılındaki Katrina Kasırgası FEMA ve eyalet yönetimleri arasındaki koordinasyon eksiklikleri nedeniyle geniş çapta eleştirilmiştir. Yardımların yavaş ulaştırılması ve altyapı onarımlarındaki gecikmeler, ABD afet yönetimi sisteminin iyileştirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Son yıllarda ABD afet yönetiminde teknolojinin rolünü artırarak daha etkili bir sistem geliştirmeye çalışmaktadır. Uydu görüntüleme, yapay zekâ ile afet tahmini, drone kullanımı ve gerçek zamanlı iletişim sistemleri, afet yönetim süreçlerini iyileştirmek için kullanılan araçlardan bazılarıdır. Özellikle büyük çaplı afetlerde bu teknolojilerle müdahale süreleri kısaltılmakta ve yardımlar daha hızlı ulaştırılmaktadır (FEMA, 2021).

2010 Şili depremi ülke ekonomisi üzerinde önemli mali etkiler yaratmıştır. Depremin ardından GSYİH büyüme oranı %6 civarlarında kalmış altyapı hasarları ve üretim kayıpları ekonomik toparlanmayı geciktirmiştir. Yaklaşık 370.000 konut zarar görmüş ve kritik altyapı unsurları büyük hasar almıştır. 2010 depremi sonrası sigorta şirketleri tarafından ödenen tazminatlar yaklaşık olarak 2,5 milyar dolar civarındadır. Sigorta sektörü özellikle depreme dayanıklı yapı sigortaları ve afet sigortası uygulamaları sayesinde devletin üzerindeki mali yükü hafifletmiştir. Şili'deki altyapı sigortaları, ulaşım yolları, elektrik şebekeleri ve su tesisatları gibi kritik altyapı unsurlarının sigortalanmasını kapsamaktadır. Sigorta sektörü bu altyapıların onarılması ve yeniden inşa edilmesinde önemli bir finansal kaynak sağlamıştır. İş yerlerinin sigortalanması özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerin yeniden faaliyete geçmelerine yardımcı olmuştur. 2010 depremi sonrasında sigorta ödemeleri işletmelere yaklaşık 1,5 milyar dolar kazandırmıştır. Hükümet, afetin ardından hızla yeniden inşa sürecine başlamış, vergi artışları ve borçlanma ile finansman sağlamıştır. Depremin ardından konutların plan, inşa ve mimarisinde halkın görüş ve önerileri alınmış aynı zamanda konutların inşasında halkın bütçesi ve tercihlerine göre esnetilerek uygulamaya konulmuştur (Kalkan vd., 2020: 158). Bu durum afet sonrası yapılaşmada sürdürülebilir sağlam ve yaşanabilir alanlar oluşturulmasının önemini göstermektedir. Uluslararası yardımlar özellikle Dünya Bankası ve diğer finansal kuruluşlardan alınan krediler ekonomik toparlanmayı hızlandıran önemli bir kaynak olmuştur. Afet sonrası finansal araçlar kullanılarak mali destek sağlanmış afet risk yönetimi ve kentsel dönüşüm projeleriyle uzun vadeli ekonomik güvenlik artırılmıştır. Şili'nin güçlü afet yönetimi ve sigorta altyapısı, deprem sonrası toparlanmada büyük bir rol oynamış ve diğer ülkeler için örnek teşkil etmiştir.

Prof. Dr. Ersan ÖZ
Nesrin ALTINBAŞ
Selçuk GÜLTEN

Tablo 7: Şili GSYH Verileri

Yıl	GSYH Büyüme Oranı (%)	Açıklama
2009	-1	Deprem öncesi yıl; dünya finansal krizi etkisi.
2010	6	Deprem yılı; hızlı toparlanma ve geçici vergi artışları.
2011	5,8	Yüksek büyüme; yeniden inşa ve sigorta ödemeleri etkisi.
2012	5,5	Büyüme devam ediyor; altyapı onarımı ve ekonomik destekler.

Kaynak: Uluslararası Para Fonu; 2014 Raporu

Şili, sık sık depremlerle karşılaşan bir ülke olmasına rağmen güçlü yapı standartları ve etkin sigorta sistemleri sayesinde ekonomik toparlanmada başarı göstermiştir. 2010-2014 yılları arasında GSYH büyüme oranları %3 ila %5 aralığında gerçekleşmiştir. Şili'nin ekonomisi doğal afetlerin yarattığı tahribatın ardından hızla toparlanmayı sağlayacak bir dinamizme sahiptir. Özellikle ihracata dayalı ekonomik modeli afet sonrası ekonomik güvenin yeniden tesis edilmesinde etkili olmuştur. Şili'nin afet sonrası stratejileri kısa sürede altyapıyı yeniden kurmaya ve ekonomik faaliyeti canlandırmaya odaklanmıştır.

VI. AFETLERDE MALİ HUKUK

Deprem ve benzeri olağanüstü felaketler her ülkenin o ana özel kamu politikaları geliştirmesini zorunlu kılmaktadır. Bunlar mali afet politikası, mali afet yönetimi, mali afet fonu ve ilgili özel dönemde uygulanacak mali afet hukuku olarak adlandırılabilir. Türkiye’de yaşanan çeşitli afetlerden sonra, mali hükümler içeren hukuksal düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Afet hukuku çalışmaları literatürde yer alsa da mali afet hukukuna yönelik literatürün sığ olduğu görülmektedir. Mali afet hukuku, depremzedelere yapılacak nakdi ve/veya gayri nakdi desteklerin, uygulanacak mali ve vergisel kolaylıkların, getirilecek ek mali yükümlülüklerin belirlenmesine ilişkin mevzuat hükümlerinin bütünüdür. Mali afet hukuku çalışmaları ile her bir afet felaketinden sonra uygulanacak hukuksal düzenlemelerin önceden planlanması, bir afet halinde ortaya çıkabilecek olumsuzlukların ön görülerek zafiyetlerin giderilmesi mümkün hale gelebilecektir. Ayrıca sınırlı mali kaynakların hukuki düzenlemelerin önceden belirlenmiş olması nedeniyle verimli bir şekilde kullanılması imkanına da kavuşulacaktır.

Mali hukuk düzenlemelerinin Anayasa’nın 73’üncü maddesi gereğince kanun yapma prosedürlerine tabi olması, TBMM alt komisyonları, genel kurul görüşmeleri ve Cumhurbaşkanı onayı ile Resmî Gazete’de yayımlanması süreci doğal olarak belirli bir süreyi gerektirmektedir. Her afet olayından sonra getirilecek mali düzenlemelerin önceden hazırlanması, standart hale getirilmesi, Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile yürütülebilecek hale getirilmesi, afetlere mali yönden müdahalelerde hız kazanılmasına yardımcı olabilir.

Mali afet hukukunun geniş bir alanı kapsamaması nedeniyle “torba yasa” adı verilen bir kanunla birden çok konu ve/veya kanunda değişiklik yapılması uygulaması yoğun olarak benimsenmektedir. Bu tip

Prof. Dr. Ersan ÖZ
Nesrin ALTINBAŞ
Selçuk GÜLTEN

yasaların mevzuatı karmaşık hale getirdiği, değişikliklerinin takip edilmesinin zor olduğu, üniversitelerde derslerde anlatılmasının pedagojik ve formasyonel olarak güç olduğu ifade edilebilir. Mali afet hukukunun üniversitelerde lisans, yüksek lisans ve doktora programlarında ders olarak müfredata dahil edilmesi önerilebilir.

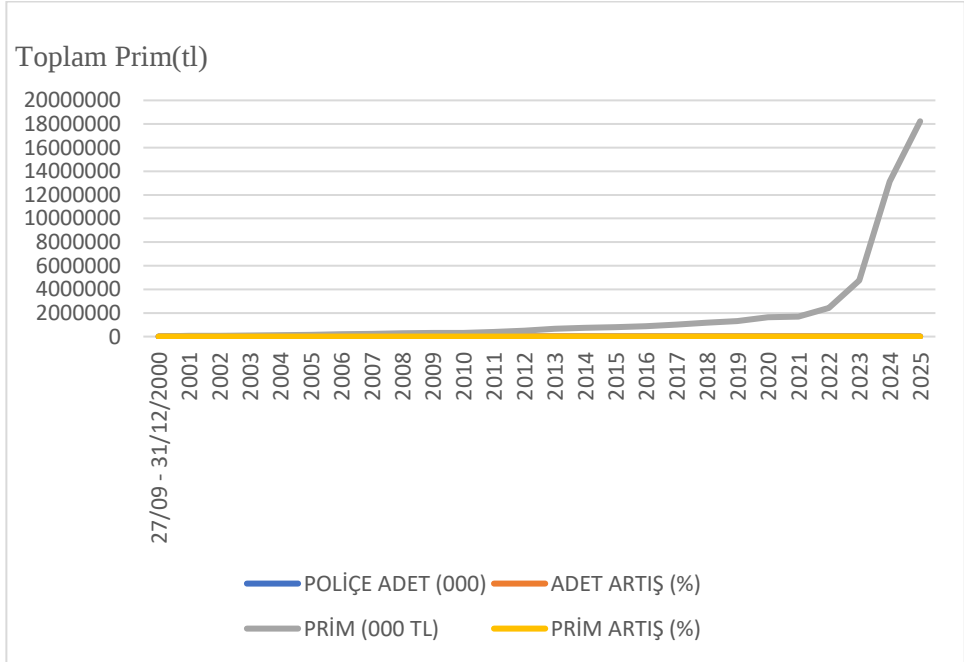
SONUÇ VE ÖNERİLER

Cumhuriyet tarihinde yaşanan büyük depremler, deprem ülkesi gerçeğini hatırlatmaktadır. Deprem felaketlerini geçmişte yaşandığı gibi gelecekte de yaşamak mümkündür. Afet politikaları ile ilgili gelişmeler, genellikle yaşanan büyük depremlerden sonra gündeme gelmiş, proaktif önlemler yerine reaktif politikalar öne çıkmıştır. Depremlere yönelik mali açıdan ön hazırlık yapılması, deprem olduğunda hızlıca mevzuat düzenlemelerinin gerçekleştirilmesi ve sonrasında ise altyapı yapılması, hasarlı binaların onarılması, yıkılmış binaların ise yeniden inşa edilmesi gerekmektedir. Depremler ülkesi olan Türkiye bu konularda çok başarılı sınavlar vermiş olsa da önemli olan felaketler yaşanmadan sosyal, maddi ve mali hukuk açısından önceden hazırlıklı olunmasıdır.

Çalışma bir deprem bölgesi olan Türkiye’de afet yönetimini yine deprem bölgesi olan Japonya, Şili ve ABD ülkelerinin afet yönetimleriyle kıyas yaparak buradan daha sistematik sonuçlar çıkarmayı hedeflemektedir. ABD, Japonya ve Şili ülkelerinin seçilme sebebi buraların da aktif afet bölgeleri olmalarıdır. Türkiye afet yönetiminde ABD’de FEMA, Japonya’da yerel yönetimlerin yetki, görev ve koordinasyonu ve Şili’de örnek teşkil eden sigorta ağını örnek alarak tamamen sistematik; teknolojiden yararlanan, bilim odaklı pencereden yönetilebilir bir risk düşüncesine evrilerek olası can ve mal kayıplarını önlemiş olacaktır.

Literatüre baktığımızda yerel idarelerin afet yönetiminde yetkilerinin genişletilmesi ve merkezi yönetimle iş birliği içinde olması gerektiğine dair çalışmalar mevcuttur (Angın, 2024: 687-714; Bayra, 2021: 1191-1206; Duruel, 2023: 2404-2418). Bununla birlikte teknolojinin afet yönetimine entegre edilmesine yönelik çalışmalar da bulunmaktadır (Coşkun, 2021: 61-80; Karaca, 2023: 1312-1331). Bu çalışma literatür ile benzer sonuçlara ulaşmaktadır. Japonya, Şili ve ABD ülkelerinin afet yönetimlerini analiz ederek Türkiye'nin afet yönetiminde daha sağlam politikalarının olabileceği üzerine literatüre katkı yapacağı beklenmektedir.

Grafik3: DASK: Yıllık Poliçe Sayısı ve Prim Gelirleri (2000-2025)

Kaynak: DASK verileri kullanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.*

* <https://dask.gov.tr/tr/police-uretim>, (Erişim Tarihi: 15.01.2026).

Prof. Dr. Ersan ÖZ
Nesrin ALTINBAŞ
Selçuk GÜLTEN

Görüldüğü üzere poliçelerde genel artış olmasına rağmen özellikle 2023 depreminden sonra artış oranında ani yükseliş gerçekleşmiştir. Bu durumu farkındalık oluşmasıyla beraber artan konut fiyatlarının yansımaları şeklinde de yorumlamak mümkündür.

Çalışmanın kısıtları; tarihsel verilerin eksik olması, teknolojik gelişmelerin farklı dönemlerdeki etkisini karşılaştırma zorluğu, siyasi rejimlerin afet yönetimine etkisini tarafsız bir şekilde analiz etme engeli ve toparlanma sürecinin hâlâ devam etmesi sebebiyle maliyet ve harcamaların tam olarak tespit edilememesi şeklinde sıralanabilir.

Afetlere hazırlık aşamasında yapılanlar, daha sonra karşılaşılabilecek olan zararların boyutunu azaltmaktadır. Afetlere yönelik politikalar önlem çerçevesinde düşünülmeli (Japonya Afet Önleme Günü türünde faaliyetler), afet sigorta fonları güçlendirilmeli (toplanan bağışlar ve kamu kaynaklarının kullanımında blokzincir teknolojisinin entegre edilmesi harcama süreçlerinin izlenebilirliğini artırarak mali şeffaflığı ve toplumsal güveni güçlendirebilir), bütün şehirlerde erken uyarı sistemleri kurulmalı, haberleşme altyapıları sağlam zemin ve yapıda kurulmalı (belirli mesafelerle radyo frekansı ile iletişim kurulacak sistemler getirilmeli ve kullanımı için bilinçlendirme yapılmalı) acil toplanma alanları ve lojistik depolar kurulmalı (bu bölgelerde 72 saat yeterli olabilecek temel beslenme ve barınma malzemeleri bulundurulmalı), AFAD'ın kapasitesi arttırılmalı (afet yönetiminde insan kaynağı kapasitesinin arttırılması amacıyla üniversitelerde mali afet yönetimi derslerinin yaygınlaştırılması ve bu alanda uzman personel yetiştirilmesi) ve FEMA gibi zarar azaltma politikasına sahip olmalı, özellikle enkaz kaldırma ekipmanları arttırılmalı, düzenli aralıklarla tüm bölgelerde (ev-işyeri dahil) deprem tatbikatları yapılmalı ve halkı bilinçlendirecek kampanyalar (AFAD Afete Hazır Türkiye Kampanyası, AKUT Hayata Devam Türkiye Kampanyası vb.), yapılmalıdır. Deprem sırasında ve sonrasında yerel yönetimlerle koordineli bir şekilde müdahale edilmelidir (Japonya Afet Yönetim Sistemi gibi uygulamalar).

Depremzedelerin çeşitli ihtiyaçlarını karşılamak için öncelikle böyle bir felaket sırasında atılacak mali adımların bir strateji çerçevesinde belirlenmesi gerekmektedir. Mali afet yönetiminin birinci amacı felaket anında atılacak adımların koordineli bir şekilde planlı, programlı gerçekleştirilmesini sağlamaktır. Afet yönetimi ve mali politikaların sürekli gözden geçirilmesi, uluslararası iyi uygulamalardan yararlanılması ve toplumsal dayanıklılığın artırılmasına yönelik yatırımların artırılması, gelecekteki afetlerle daha etkili bir şekilde başa çıkılmasını sağlayacaktır. Belediyelerin afet hazırlık bütçeleri zorunlu hale getirilmeli, Japonya'da olduğu gibi konut ve iş yerleri puanlama sistemi getirilmelidir, bu şekilde sağlam yapılar vergi indirimi alabilir ve konutların denetimi sürekli hale gelir. Özel sigorta şirketleri afet poliçelerini yaygınlaştırırken devlet reasürans sağlamalıdır. Tüm bu öneri ve uygulamalarla, deprem kuşağında yer alan Türkiye'de olası afetlere daha hazırlıklı bir yapı oluşturulacağından can ve mal kayıpları asgari seviyeye inecektir.

Türkiye bir deprem ülkesidir. Hatta deprem yanında birçok olağanüstü durum ve felaketle de sıklıkla karşılaşmaktadır. İlgili özel durumlarda hangi mali afet yönetimi ve hukukunun uygulanacağına dair düzenlemelerin bir an evvel şimdiden tasarlanarak yasalaşması ülkemizin ve uygulayıcıların elini güçlendirecek, felaketlerden etkilenenler bir an evvel sağlıklı bir mali afet hukuku altyapısıyla desteklenebilecek, tartışmaları ortadan kaldıracaktır.

KAYNAKÇA

AFAD, "Kahramanmaraş'ta Meydana Gelen Depremler Hk. 34." Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), 21 Şubat 2023. <https://www.afad.gov.tr/kahramanmarasta-meydana-gelen-depremler-hk-34>. (Erişim Tarihi: 24.11.2024).

Prof. Dr. Ersan ÖZ
Nesrin ALTINBAŞ
Selçuk GÜLTEN

- Akdağ, S. Emre (2002). Mali Yapı ve Denetim Boyutuyla Afet Yönetimi. Ankara: Sayıştay Araştırma Dizisi Yayınları.
- Anbarcı, Murat (2025). Depremlerin İktisadi Boyutu: Türkiye’de 1999 ve 2023 Yılındaki Depremlerin Makroekonomik ve Mikroekonomik Etkileri Üzerine Bir Değerlendirme. *Urban 21 Journal*, 3(2), 185-201.
- Angın, Cem (2024). Afet Yönetiminde Mülki İdare ve Belediyeler: İş Birliğine Dayalı Afet Yönetimi Yaklaşımıyla 6 Şubat 2023 Depremleri. *Memleket Siyaset Yönetim*. 687-714.
- Avdar, Ramazan ve Avdar, Reyhan (2021). Türkiye’de Yaşanan Doğa Kaynaklı Afetlerin Sosyo-Ekonomik Etkileri. *Afet ve Risk Dergisi*. 5(1), 1-12.
- Baş, Kazım (2024). Belediyelerin Afet Yönetimi Kapasitelerinin Değerlendirilmesi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*. 22(54), 2098-2116.
- Bayra, Ersin (2021). Büyük Doğu Japonya Depremi Sonrası Japon Mevzuatında Görülen Eksikliklerin Düzeltilmesi Bağlamında Deprem ve Hukuk. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 27(2), 1191-1206.
- Coşkun, A. Mehmet (2021). Afet Yönetimi ve Karar Destek Sistemi (AYDES) Üzerine Bir Çalışma. *Kaytek Dergisi*. S. 87, 61-80.
- Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2023). Kahramanmaraş Depremlerinin Türkiye Ekonomisine Etkileri ve Toplam Maliyet Analizi. *Türkiye Ekonomik Görünüm Raporu*.
- Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2023). *Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Raporu*.
- Doğal Afet Sigortaları Kurumu (DASK), (2023). Zorunlu Deprem Sigortası Uygulamaları. www.dask.gov.tr (Erişim Tarihi: 27.12.2024).

Doğal Afet Sigortaları Kurumu (DASK), (2025), Dask Hakkında, <https://dask.gov.tr/tr/dask-hakkinda> (Erişim Tarihi: 02.01.2026).

Duruel, Mehmet (2023). Afet Yönetiminde Yerel Yönetimlerin Etkinliği: 6 Şubat Depremi Hatay Örneği. *Uluslararası Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma Dergisi*. 10(99), 2404-2418.

Dünya Bankası, 2007, Uygulama Tamamlama ve Sonuç Raporu, (Rapor No: ICR0000131).

Dünya Bankası, (2025). <https://documents.worldbank.org/en/publication/documentsreports/documentdetail/272391589157819191> (Erişim Tarihi: 10.10.2025).

Dünya Bankası, (2025). *Hükümet Harcamaları* <https://ourworldindata.org/government-spending> (Erişim Tarihi: 02.01.2026).

Dünya Bankası, (1999). Marmara Depremi Değerlendirmesi.

Dünya Bankası, (2025). *Türkiye GSYİH Büyümesi (Yıllık%)* <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=TR> (Erişim Tarihi: 02.01.2026).

Dünya Bankası, (2026). Yıllık GSHYİH Büyümesi, <https://ourworldindata.org/grapher/real-gdp-growth?country=USA~CHN~IND~GBR~DEU~JPN~TUR> (Erişim Tarihi: 02.01.2026).

Dünya Gazetesi (2023). "Deprem bölgesinde Zorunlu Deprem Sigortası oranlarının analizi." *Dünya Gazetesi*, <https://www.dunya.com/sectorler/sigortacilik/depremin-vurdugu-10-ilde-zorunlu-deprem-sigortasi-orani-yuzde-49-haberi-685142>. (Erişim Tarihi: 12.11.2024)

Euronews, <https://tr.euronews.com/2023/03/17/rapor-kahraman-maras-merkezli-depremlerin-ekonomiye-yuku-103-milyar-dolar>. (Erişim Tarihi: 25.12.2024).

Prof. Dr. Ersan ÖZ
Nesrin ALTINBAŞ
Selçuk GÜLTEN

FEMA, (2021). Federal Disaster Assistance. [www.fema.gov](https://www.fema.gov/about/strategic-plan)
<https://www.fema.gov/about/strategic-plan> (Erişim Tarihi: 12.11.2024).

Haçin, İlhan (2014). 1939 Erzincan Büyük Depremi. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*. 38-69.

Hazine ve Maliye Bakanlığı, <https://www.hmb.gov.tr/duyuru/2023-kahramanmaraş-ve-hatay-depremleri-raporu> (Erişim Tarihi: 12.11.2025).

Hazine ve Maliye Bakanlığı, (2024). Aylık Bütçe Gerçekleşme Raporu.

Kalkan, Melike; Kaçar, A. Duygu ve Alptekin, Orkun (2020). Ülkelerin Deprem Sonrası Yeniden Yapılaşma Süreçlerinin Karşılaştırılması: Çin, Şili ve Türkiye Örnekleri. *Tasarım Kuram Dergisi*. 16(31), 152-169.

Karaca, Murat (2023). Yapay Zekâ Tabanlı Stratejik Afet Yönetimi: Verilerin Tam Kullanımı. *Afet ve Risk Dergisi*. 6(4), 1312-1331.

Kıral, Ömer (2001). 1939 ve 1992 Erzincan Depremleri Şehircilik Düzenimizde Hasar Yarattı mı?. *Academia Dergisi*. 11-18.

Küçükyağcı, Tamer (2024). Afetle Mücadelede Yerel Yönetimlerin Rolü ve Etkisi: Japonya-Türkiye Karşılaştırması. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*. S.14, 237-255.

Nurcan, E. Sercan (2023). <https://fikirturu.com/toplum/japonyada-devlet-ve-kurumlar-dogal-afetlere/> (Erişim Tarihi: 15.12.2024).

Öztürk, Adem (2019). Alternatif Finansman Aracı Olarak Afet Tahvilleri [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü. İstanbul.

Ranghieri, Federica and Ishiwatari, Mikio (2014). “Learning from Megadisasters, Lessons from the Great East Japan Earthquake” *The World Bank Publications*.

Strateji ve Bütçe Başkanlığı, <https://www.sbb.gov.tr/2003-yayinlari/> (Erişim Tarihi: 12.11.2025).

<https://dask.gov.tr/tr/police-uretim> (Erişim Tarihi: 15.01.2026).

<https://ourworldindata.org/natural-disasters#explore-data-on-natural-disasters> (Erişim Tarihi: 25.12.2025).

<https://www.sbb.gov.tr/kahramanmaras-ve-hatay-depremleri-yeniden-imar-vegelismeraporu06022025/> (Erişim Tarihi: 12.11.2025).

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/bc0a0a4f12cb453e97001aaccfae6a67/2001_Yillik_Rapor.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-bc0a0a4f-12cb-453e-9700-1aaccfae6a67-mh5zaN7 (Erişim Tarihi: 02.09.2025).

<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Yayinlar/Raporlar/Yillik+Rapor/> (Erişim Tarihi: 02.09.2025).

Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı, (2020), Afet ve Acil Durum Yönetimi. www.afad.gov.tr (Erişim Tarihi: 12.12.2024).

Türkiye İstatistik Kurumu. (2021). Afetlerin Ekonomik Etkileri: Türkiye Örneği, Yıldırım, M. (2022). Doğal Afetler ve Ekonomik Etkileri. İstanbul Üniversitesi Yayınları.

TRT Haber, "Depremler sonrası DASK tarafından ödenen tazminat miktarı." TRT Haber, 2023, <https://www.trthaber.com/haber/ekonomi/depremler-sonrasi-daskta-odenen-tutar-31-milyar-lirayi-asti-786570.html>. (Erişim Tarihi: 17.11.2024).

Uluslararası Para Fonu, *Dünya Ekonomik Görünümü Raporu*, 2010-2014, <https://www.imf.org/> (Erişim Tarihi: 17.11.2024).

Prof. Dr. Ersan ÖZ
Nesrin ALTINBAŞ
Selçuk GÜLTEN

Usta, Galip (2021). *Türkiye’de Meydana Gelen Deprem Afetlerinde Sunulan Hizmetlerin Değerlendirilmesi (1999-2020): Nitel Bir Araştırma* [Doktora Tezi]. Gümüşhane Üniversitesi, L.E.E., Gümüşhane.

Yıldırım, Gülcan ve Saygın, Emre (2024). Türkiye’de Afet Yönetimi Paradigması: AFAD’ın Ürettiği Politika Belgelerinin İçerik Analizi. *Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*. IX/1, 15-35.